

Yrkande
2024-12-06

(M, D, L, KD)
Ärende 24

Yrkande angående – SDs yrkande om säkerhetsprövning av samtliga kommunalråd

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Kommunstyrelsen får i uppdrag att vid nästa revidering av Göteborgs stads risk- och sårbarhetsanalys beakta följande perspektiv i analysen:
 - a) Hotbilder som hybridkrigsföring och desinformation, samt
 - b) politiska partiers sårbarhet mot infiltration och andra författningshotande aktiviteter.
2. Kommunstyrelsen får i uppdrag att återkomma med en fördjupad redogörelse med följande ingångar:
 - a) Omvärldsbevakning som klargör vilka analyser och vilket lagrum andra regioner och kommuner har tillämpat när de valt att säkerhetspröva politiker och utifrån denna analys redogöra vad som skiljer dessa regioner och kommuners förutsättningar åt i relation till situationen i Göteborg.
 - b) Vilka skäl som ligger till grund för att man inte ser behovet att säkerhetspröva kommunstyrelsens, tillika krisledningsnämndens, ledamöter i Göteborg och vilka omständigheter som behöver föreligga för att detta ska vara påkallat i Sveriges näst största stad.
 - c) Förutsättningar för och hur kommunstyrelsens, tillika krisledningsnämndens, ledamöter skyndsamt kan säkerhetsprövas i händelse av en höjd beredskap av mer allvarlig karaktär.

Yrkandet

Det säkerhetspolitiska läget har försämrats kraftigt och hotbilden mot Sverige är komplex. Hotbilden präglas alltmer av hybrida metoder och inkluderar bland annat terrorism och sabotage, hot mot kritisk infrastruktur och utnyttjande av ekonomiska beroenden. Denna utveckling bekräftas även av Säkerhetspolisens beslut om att höja terrorhotnivån i Sverige från tre till fyra på en femgradig skala för drygt ett år sedan. Sverige ligger fortsatt kvar på den nivån sedan dess. Det innebär att det är hög sannolikhet att aktörer har avsikt och förmåga att genomföra attentat. Säkerhetspolisen har också tidigare varnat för säkerhetshotande verksamhet av främmande makt, såsom infiltration och desinformation, som kan påverka svenska intressen negativt. Nyligen använde Ukraina amerikanska långdistansvapen in på ryskt territorium, vilket enligt bedömare kan ta Rysslands orättfärdiga anfallskrig mot Ukraina in en ny fas. Pågående krig och konflikter i vår omvärld ställer onekligen ytterligare krav på att inskräpa vår krisberedskap och totalförsvarsförmåga.

I den helårsanalys för 2024 som genomfördes av Nationellt centrum för terrorbedömning (NCT) framgår att det strategiska terrorhotet mot Sverige även måste ses i ett bredare, författningshotande perspektiv där etablering av mer subversiva metoder riskerar att bland annat verka polariserande, undergräva förtroendet för samhällets institutioner med potential att bidra till ett mer mångfacetterat terrorhot. I årsanalysen påtalas att etablerade våldsbejakande aktörer i Sverige tenderar att röra sig från våldsbejakande till författningshotande aktiviteter. Detta genom att närma sig demokratiska plattformar för att bedriva långsiktig påverkan med legala medel och att använda exempelvis politiska partier och civilsamhället som utgångspunkt för radikala men inte explicit och öppet våldsbejakande budskap. Infiltration, desinformation och otillåten påverkan är och kommer dessvärre vara återkommande begrepp i den svenska samhällsdebatten.

I denna kontext är tanken att ett säkerhetsskydd ska utgöra en tröskel mot angrepp oavsett vilken form dessa angrepp kommer till uttryck. Finns brister i säkerhetsskyddet riskerar totalförsvarsförmågan att både röjas och försvagas. En säkerhetsprövning syftar till att klarlägga om en person kan antas vara lojal mot de intressen som skyddas genom säkerhetsskyddslagstiftningen och i övrigt pålitlig från säkerhetssynpunkt. Vid säkerhetsprövningen ska sådana omständigheter beaktas som kan antas innebära sårbarheter i säkerhetshänseende. Mot bakgrund av ovanstående har frågan om att säkerhetspröva den högsta politiska ledningen, inte minst i sin roll som ledamot i krisledningsnämnd, lyfts i ett flertal kommuner och regioner.

I Göteborg har det åberopats att säkerhetsskyddslagen stipulerar att en anställning enbart får placeras i säkerhetsklass om behovet av säkerhetsskydd inte kan tillgodoses på annat sätt (säkerhetsskyddslagen 3 kap. 10 §). Detta behov menas vara tillgodosett genom att de handlingar som delges kommunstyrelsen ligger på strategisk nivå och att detaljer om Göteborgs Stads säkerhetsskydd eller säkerhetskänsliga verksamhet i nuläget inte är relevanta för kommunstyrelsens förmåga att leda, samordna och följa upp Göteborgs Stad. I händelse av en situation där höjd beredskap har inträffat åligger dock ett stort och viktigt ansvar på stadens krisledningsnämnd som enligt reglemente består av kommunstyrelsens ledamöter. Krisledningsnämnden får exempelvis fatta beslut om att överta hela eller delar av verksamhetsområden från övriga nämnder i den utsträckning som är nödvändig med hänsyn till den extraordinära händelsens art och omfattning. Även om många av de beslut som en krisledningsnämnd handhar fortsatt i stort ligger på en strategisk övergripande nivå ser vi det som viktigt för funktion, legitimitet och legalitet att nämndens ledamöter, i en händelse av krig eller större kris, är säkerhetsklassade.

I Region Stockholm har man gjort just denna bedömning. Där ansågs det vara av vikt att även den politiska nivån kan ha ett fullständigt beslutsunderlag innehållande säkerhetsskyddsklassad information. Förutom att dessa förtroendevalda bedömdes behöva ta del av säkerhetsskyddsklassad information framhölls även vikten av de förtroendevaldas möjlighet att delta i utbildningar och övningar där säkerhetsprövning är ett krav. Genom en säkerhetsprövning av vissa centralt placerade förtroendevalda var det Region Stockholms bedömning att verksamheten på ett säkert och lagligt sätt kunde involvera hela beslutskedjan, såväl i planerings- som genomförandeskedet. Vi ser det inte som orimligt att detta även gäller den högsta politiska ledningen i Sveriges näst största stad.

I den politiska beredningen av yrkandet har det åberopats att frågan om säkerhetsprövning av kommunstyrelsens ledamöter inte är en fråga för kommunrättslig

delegation från kommunstyrelsen till stadsdirektören; med hänvisning till det lagrummet som omgärdar säkerhetsprövningen och fastställda riktlinjer. Vi respekterar dessa invändningar, men har synpunkter på dels bedömningen om behovet av säkerhetsprövningen och dels ställer oss också frågande till hanteringsordningen då det finns regioner och kommuner som resonerar och beslutat annorlunda. Mot bakgrund av ovanstående vill vi därför att kommunstyrelsen gör en omvärldsbevakning som klargör vilka analyser och vilket lagrum andra regioner och kommuner har tillämpat när de valt att säkerhetspröva politiker och utifrån denna analys redogöra vad som skiljer dessa regioner och kommuners förutsättningar åt i relation till situationen i Göteborg. Vi vill även att kommunstyrelsens återkommer med en fördjupad analys av vilka skäl som ligger till grund för att man inte ser behovet att säkerhetspröva kommunstyrelsens, tillika krisledningsnämndens, ledamöter i Göteborg och vilka omständigheter som behöver föreligga för att detta ska vara påkallat i Sveriges näst största stad.

Slutligen vill vi även se att man vid nästa revidering av Göteborgs Stads risk- och sårbarhetsanalys beaktar hotbilder som hybridkrigsföring och desinformation, samt politiska partiers sårbarhet mot infiltration och andra författningshotande aktiviteter.

Syftet med risk- och sårbarhetsanalysen är att få en uppfattning om vilka extraordinära händelser som kan inträffa i kommunen för att på olika sätt förebygga och stärka beredskapen mot dessa. Målet är att risk- och sårbarhetsanalysen ska ligga till grund för mandatperiodens planering av stadens arbete med civil beredskap som inkluderar åtgärder för att öka förmågan att bedriva samhällsviktig verksamhet samt att hantera extraordinära händelser. Även om risk- och sårbarhetsanalysen ska fokuserar på fredstida extraordinära händelser ser vi det som påkallat att beakta även ovanstående perspektiv.

Yrkande angående – Säkerhetsprövning av samtliga kommunalråd

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Kommunstyrelsen får i uppdrag att genomföra en säkerhetsprövning av samtliga kommunalråd, likaså ledamöterna i krisledningsnämnden.
2. Kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram en anvisning för en process avseende säkerhetsprövning av förtroendevalda.

Yrkandet

För ett år sedan röstade V, S och MP ned ett likalydande yrkande från M, D, L och KD i kommunstyrelsen. Nu verkar det dock som om det skulle finnas en majoritet för förslaget och vi lägger det därför återigen. En hög företrädare från de styrande i staden har på plattformen X delat oppositionens oro och tycks nu se faran med att gängkriminella infiltrerar samhällsviktiga och ledande funktioner.

Med tanke på den oroväckande utvecklingen i samhället och de pågående krigen är det av stor vikt att stadens politiska ledning, särskilt ledamöterna i krisledningsnämnden, genomgår en säkerhetsprövning för att ytterligare stärka stadens beredskap och säkerhet.

Kommunstyrelsen får därför i uppdrag att genomföra en säkerhetsprövning av alla kommunalråd, som även ingår i stadens krisledningsnämnd. Enligt säkerhetsskyddslagen (2018:585) framgår i avsnitt (3 kap.) att *”den som genom en anställning eller på något annat sätt ska delta i säkerhetskänslig verksamhet ska säkerhetsprövas”*.

Stadens krisledningsnämnd, som helt består av kommunstyrelsen, hanterar olika frågor och får tillgång till information som omfattas av säkerhetsskydd. Detta inkluderar bland annat uppgifter relaterade till kriser, förhöjd beredskap och krig. Ledamöter i Krisledningsnämnden kan i både förberedande och operativa arbeten ta del av säkerhetsklassad information om anläggningar och rutiner.

Kommunstyrelsen har även enligt sitt reglemente *”...det övergripande ansvaret för säkerhetsskydd i staden i enlighet med säkerhetsskyddslagen (2018:585) och säkerhetsskyddsförordningen (2018:658)*.